

Laatija Kaija Muhonen	pvm 20.06.2017
Hyväksyjä Hyvinvointivaliokunta	pvm 20.06.2017
Päivittäjä Kaija Muhonen	pvm 26.11.2020 versio 3
Päivityksen hyväksyjä Hyvinvointivaliokunta	pvm 15.12.2020
Asiakirjan sijainti: L: Terveystoimi/Prosessit/Omaishoito 65 vuotta täyttäneet/Prosessin liiteasiakirjat	

65 VUOTTA TÄYTTÄNEIDEN OMAISHOIDON TUKI LOIMAALLA 2021 (Omaishoitolaki 937/2005)

Lain tarkoitus (omaishoitolaki 1 §)

Omaishoidontuen tarkoituksena on edistää hoidettavan edun mukaisen omaishoidon toteuttamista turvaamalla riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä hoidon jatkuvuus ja omaishoitajan työn tukeminen.

Määritelmät (omaishoitolaki 2 §)

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla.

Omaishoitosopimuksella tarkoitetaan hoitajan ja kaupungin välistä toimeksiantosopimusta omaishoidon järjestämisestä.

Omaishoitajalla tarkoitetaan hoidettavan omaista tai muuta hoidettavalle läheistä henkilöä, joka on tehnyt omaishoitosopimuksen

Omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettavalle annettavista tarvittavista palveluista sekä omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista.

Tuen myöntämisedellytykset (omaishoitolaki 3 §)

Omaishoidon tukea voidaan myöntää jos;

1. henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee kotiloissa hoitoa tai muuta huolenpitoa
2. hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö on valmis vastaamaan hoidosta ja huolenpidosta tarpeellisten palveluiden avulla
3. hoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon asettamia vaatimuksia

4. omaishoito yhdessä muiden tarvittavien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kanssa on hoidettavan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta riittävää
5. hoidettavan koti on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva
6. tuen myöntämisen arvioidaan olevan hoidettavan edun mukaista

Omaishoitajaa koskevat vaatimukset

Hoitajan tulee olla hoidettavan omainen tai muu hoidettavan läheinen henkilö jonka hoidettava on hoitajakseen hyväksynyt. Omaishoitajana voi toimia henkilö, joka oman terveytensä, toimintakykynsä ja elämäntilanteensa puolesta soveltuu tähän tehtävään. Hoitajan toimintakykyä arvioidaan kiinnitetään huomiota muun muassa hoitajan omiin sairauksiin, muistiin, liikuntakykyyn ja elämäntapoihin.

Hoitajan on pystyttävä ottamaan kokonaisvastuu hoidettavasta. Hoitajan voimavarojen riittävyttä omaishoidon toteuttamiseen arvioidaan hoidon vaativuuden ja sitovuuden mukaisesti. Mikäli kotona tapahtuvaa omaishoitoa tuetaan runsailla kotiin annettavilla muilla palveluilla, arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, johtuuko runsas palveluntarve kotona tapahtuvan omaishoidon vaativuudesta. Mikäli se johtuu omaishoitajan toimintakyvystä, se vaikuttaa hoidon sitovuuden arvioinnissa omaishoidon myöntämiseen tai palkkioluokkaan.

Arvioinnin perusteella voidaan tarvittaessa suositella että hoitaja/hoidettava ottavat vastaan muita palveluja joilla turvataan kotona tapahtuvan omaishoitoa ja varmistetaan hoidettavan riittävää ja hyvää hoitoa (esimerkiksi lääkehoidon toteutuksen ohjaus ja seuranta).

Hoitajan soveltuvuudesta hoitotyöhön voidaan edellyttää lääkärin ja/tai muun sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijan lausunto. Lausuntoa tai lääkärin arviota voidaan pyytää myös jo sopimuksen piirissä olevilta hoitajilta tai heidät voidaan kutsua omaishoitajille suunnattuihin hyvinvointi- ja terveystarkastuksiin.

65 vuotta täyttäneelle **hoitajalle** voidaan myös harkinnan mukaan tehdä RAVA-toimintakykytesti ja MMSE-muistitesti. Testitulokset voivat vaikuttaa tuen myöntämisperusteiden täyttymistä arvioidessa.

Omaishoidontuen hakeminen ja myöntäminen 65 vuotta täyttäneille Loimaalla

Omaishoidontukea voi anoa henkilölle, jonka kotikuntalainen mukainen kotipaikka on Loimaa. Omaishoidontukea haetaan kirjallisesti täyttämällä hakemus, joita saa Loimaan sosiaali- ja terveystalokeskuksesta Vareliuksenkatu 1, tai kotisivuilta www.loimaa.fi/sosiaali- ja terveystalokeskus /lkäihmistien palvelut / → omaishoito

Hakemuksen liitteeksi toimitetaan lääkärintodistus, kuntoutussuunnitelma tai muu selvitys hakijan hoidon tarpeesta. Hakemukset toimitetaan vanhustyön ohjaajalle osoitteeseen Vareliuksenkatu 1, 32200 Loimaa.

Tuen myöntämisestä tai epäämisestä tehdään aina kirjallinen päätös hakijalle. Päätös perustuu aina palvelutarpeen arviointiin. Palvelutarpeen arvioinnissa vaikuttaa hakemus ja siihen liitetyt lääkärinlausunnot tai muut vastaavat. Arviointiin liittyen tehdään kotikäynti jonka tekevät omaishoidon lähihoitajat. Kotikäynnillä tehdään havaintoja soveltuvuudesta omaishoitajaksi haastatteleamalla hoitajaa sekä arvioidaan kodin soveltuvuutta omaishoitoon. Käynnillä arvioidaan hoidettavan toimintakykyä Ravatar – ja FIM toimintakykymittarilla, MMSE- ja Cerad muistitesteillä. Arvioinnin tukena voidaan käyttää myös muita vastaavia toimintakykyä mittaavia menetelmiä. Kotikäynnillä voi tarvittaessa olla mukana muita hoitoon osallistuvia tahoja, kuten omaisia tai sosiaali- ja terveystoimen työntekijöitä.

Palvelutarpeen arviointi käsitellään omaishoitotiimin kokouksessa, päätökset tekee vanhustyön ohjaaja. Vanhustyön ohjaaja laatii ja allekirjoittaa omaishoitajan kanssa sopimuksen ja samalla allekirjoitetaan kotikäynnin perusteella laadittu hoito- ja palvelusuunnitelma.

Päätöksentekoon varataan hakemuksen saapumisajankohdasta tai siihen mahdollisesti vasta jälkeempään saapuvien liitteiden ajankohdasta lukien 1-2 kk aikaa.

Hoito- ja palvelusuunnitelma (omaishoitolaki 7 §)

Omaishoidon tuesta on laadittava yhdessä hoidettavan ja omaishoitajan kanssa hoito- ja palvelusuunnitelma.

Suunnitelmaan tulee kirjata;

1. omaishoitajan antaman hoidon määrä ja sisältö
2. muiden hoidettavalle tarpeellisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen määrä ja sisältö
3. omaishoitajan hoitotehtävää tukevien palveluiden määrä ja sisältö
4. omaishoitajan oikeus vapaaseen ja vapaan järjestämistapa
5. miten hoidettavan hoito järjestetään hoitajan vapaan, terveydenhoitoon liittyvien käyntien tai muun poissaolon aikana

Suunnitelma tarkistetaan vähintään kerran vuodessa tai tarvittaessa.

Omaishoitosopimus (omaishoitolaki 8 §)

Omaishoidon tuesta laaditaan omaishoitajan ja Loimaan kaupungin välillä sopimus, jonka liitteenä on oltava hoito- ja palvelusuunnitelma.

Omaishoitosopimus sisältää tiedot;

1. hoitopalkkion määrästä ja maksutavasta
2. vahvistus oikeudesta lain 4 §:n 1 momentin mukaisiin vapaapäiviin
3. mainitun 4 §:n 2 momentin mukaisen vapaan järjestämisestä
4. määräaikaisen sopimuksen kestosta
5. hoitopalkkion maksamisesta hoidon keskeytyessä hoitajasta johtuvasta syystä tai hoidettavasta johtuvasta muusta kuin terveydellisestä syystä
6. omaishoitajalle tarvittaessa järjestettävästä valmennuksesta ja koulutuksesta
7. omaishoitajalle tarvittaessa järjestettävistä hyvinvointi- ja terveystarkastuksista
8. Omaishoitosopimus on voimassa toistaiseksi. Erityisestä syystä sopimus voidaan tehdä määräaikaisena. Sopimusta voidaan tarvittaessa tarkistaa.

Sopimus on toimeksiantosopimus, jolloin hoitaja ei ole työsopimuslain tarkoittamassa työsuhteessa kuntaan.

Omaishoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisessa eläkelaisissa (549/2003). Omaishoidon tuesta hoitajan kanssa sopimuksen tehneen Loimaan kaupungin on otettava tapaturmavakuutuslain (608/1948) 57 § 1 momentin mukainen vakuutus hoitajalle.

Omaishoitajalle järjestettävä vapaa (omaishoitolaki 4 §)

Omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta kalenterikuukautta kohti, jos hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin.

Omaishoitajan kanssa voidaan sopia, että hän pitää lakisääteiset vapaapäivänsä useampana alle vuorokauden pituisena jaksona. Omaishoitajalle voidaan järjestää myös säädettyä enemmän vapaapäiviä sekä alle vuorokauden pituisia virkistysvapaita (2016/511).

Loimaan kaupungin on huolehdittava hoidettavan hoidon tarkoituksen mukaisesta järjestämisestä hoitajan vapaan aikana. Tässä tarkoitettujen vapaapäivien ja virkistysvapaiden pitäminen ei vähennä hoitopalkkion määrää.

Vapaapäivien säästämistä pidempiä yhtäjaksoisia vapaajaksoja varten on sovittava erikseen omaishoidontuesta päättävän viranhaltijan kanssa. Vapaapäivät eivät siirry kalenterivuoden päättyessä seuraavaan vuoteen eikä vapaita voi pitää etukäteen.

Omaishoitajan vapaan järjestämistavat Loimaalla

Lyhytaikaishoitajaksot tehostetun asumispalvelun yksiköissä

65 vuotta täyttäneiden hoidettavien lyhytaikaishoito omaishoitajan vapaan aikana voidaan järjestää kaupungin omassa intervalliyksikössä Kartanonmäellä osasto Kuuselassa. Hoitajaksoista sovitaan vanhustyön ohjaajan tai omaishoidon sairaanhoitajan kanssa. Tässä omaishoidon intervalliyksikössä vapaa voidaan järjestää ma-pe välisenä aikana. Harkinnan mukaan yhtäjaksoisia pidempiä lyhytaikaishoitajaksoja voidaan järjestää vanhustyön ohjaajan päätöksellä ostopalveluina tehostetun asumispalvelun yksiköissä.

Sijaishoito omaishoidettavan omassa kodissa

65 vuotta täyttäneiden omaishoidettavien hoito omaishoitajan vapaan tai muun poissaolon ajaksi voidaan järjestää myös sijaishoitona hoidettavan omassa kodissa.

Tällöin tehdään sijaishoitajaksi hyväksytyn henkilön kanssa toimeksiantosopimus, jolla tämä sitoutuu huolehtimaan sijaishoidosta. Sijaishoito voidaan järjestää edellä tarkoitettulla tavalla, jos omaishoitaja suostuu siihen. Lisäksi edellytyksenä on, että järjestely toteutetaan ottamalla huomioon hoidettavan henkilön mielipide ja että järjestely arvioidaan hoidettavan henkilön edun mukaiseksi.

Sijaishoitajan kanssa tehtävässä toimeksiantosopimuksessa sovitaan:

- 1) sijaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion määrästä ja maksutavasta;
- 2) tarvittaessa sijaishoitajalle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta;
- 3) toimeksiantosopimuksen voimassaolosta; sekä
- 4) tarvittaessa muista sijaishoitoa koskevista seikoista.

Sijaishoitajan työoikeudellisesta asemasta sekä eläke- ja tapaturmavakuutusturvasta on voimassa, mitä niistä omaishoitajan osalta 10 §:ssä säädetään.

Sijaisomaishoidon palkkiot 1.1.2021

Maksuluokissa 1. ja 2. sijaishoitajan hoitopalkkio:
73,40 euroa/vrk, 36,69 euroa/osa vrk (alle 12 h)

Maksuluokissa 3. ja erityismaksuluokassa sijaishoitajan hoitopalkkio:
99,61 euroa/vrk, 49,80 euroa/osa vrk (alle 12 h)

Sijaishoito kuluttaa omaishoitajan vapaita seuraavasti:

Mikäli hoito kestää 12 tuntia tai sen yli, kuluttaa se vapaata yhden vuorokauden. Mikäli hoito kestää alle 12 tuntia, kuluttaa se vapaata puolikkaan vuorokauden. Tällöin omaishoitajalla on mahdollisuus käyttää joko 6 alle 12 tuntista vapaata kuukaudessa tai 3 yli 12 tuntista vapaata kuukaudessa. Sijaishoitajalle maksetaan palkkio enintään kolmen vrk ajalta / kuukausi, ellei omaishoitajalle kertyneitä vapaita ole jäänyt käyttämättä. Sijaishoitaja toimittaa omaishoitajan kuittaaman työtuntilistan kuukausittain vanhustyön ohjaajalle palkkionmaksua varten.

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajalle järjestetystä lyhytaikaishoidosta tai sijaishoidosta peritään asiakasmaksulain 6 b §:n mukaisesti hoidettavalta korkeintaan 11,40 €/vrk.

Muista kuin omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajalle järjestetyistä lyhytaikaishoitajaksoista peritään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain, asetuksen tai hyvinvointivaliokunnan vahvistamien ohjeiden mukaisesti maksut.

Omaishoidon palkkion maksaminen

Omaishoidon palkkio maksetaan seuraavan kuukauden 15 päivä. Mikäli maksupäivä osuu viikonloppuun tai arkipyhään, maksetaan palkkio edeltävänä arkipäivänä. Hoitopalkkio on omaishoitajalle veronalaista tuloa

Jos omaishoito keskeytyy tilapäisesti hoidettavan terveydentilasta johtuvasta syystä, keskeytyy hoitopalkkion maksaminen kuukauden kuluttua. Mikäli keskeytyminen johtuu hoitajasta tai hoidettavasta johtuvasta muusta kuin terveydellisestä syystä, vähennetään kuukauden aikana yhdessä tai useammassa jaksossa kertyvät yli 5 vrk:n menevät päivät

Omaishoidon tuen palkkion voi halutessaan vaihtaa osittain palveluseleiksi. Palvelusetelin arvo on **30** euroa/kpl.

Omaishoitajille maksettavien hoitopalkkioiden määrästä ja alimmista hoitopalkkioista säädetään omaishoidon tuesta annetun lain 5 §:ssä. Lain 6 §:n mukaan hoitopalkkioita tarkistetaan kalenterivuosittain työntekijäin eläkelain 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Vuodelle 2021 vahvistettu palkkakerroin on 1,465. Vuodelle 2021 vahvistettu palkkakerroin merkitsee hoitopalkkioihin noin 1,31 prosentin korotusta vuoteen 2020 verrattuna.

Omaishoidon tuen hoitopalkkion vähimmäismäärä on 01.01.2021 lukien 413,45 euroa ja hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana maksettava hoitopalkkio on vähintään 826,90 euroa.

Hoitopalkkio voidaan palvelutarpeen arvioinnin perusteella myöntää säädettyä määrää pienempänä, jos hoidon sitovuus on vähäisempää kuin mitä laissa (omaishoitolaki 4 § 1 mom) edellytetään tai hoitajan esittämän erityisen syyn perusteella (omaishoitolaki 5§).

Hoidon sitovuutta vähentäviä palveluja voivat olla esimerkiksi: tilapäishoito lakisääteisten vapaiden kanssa yhteenlaskettuna yli 1 viikko kuukaudessa, henkilökohtainen avustaja 20- 30 h/kk, tai kotihoidon käynnit. Omaishoidon sitovuutta vähentävä tekijä voi olla myös hoitajan kokoaikatyö kodin ulkopuolella. Nämä seikat voidaan huomioida palkkion vähentämisenä (-100 e/kk) tai myönnettävää palkkioluokkaa arvioitaessa.

Jos hoidettava on säännöllisessä vuorohoidossa asumispalvelu- tai laitoshoitopaikalla vähintään puolet kuukaudesta, hoitopalkkiosta vähennetään puolet (vuorohoito).

Omaishoitajan valmennus ja terveystarkastukset 3 a § (2016/511)

Tarvittaessa on järjestettävä omaishoitajalle valmennusta ja koulutusta hoitotehtävää varten. Omaishoitajan valmennuksen tavoitteena on tukea omaishoitajuutta sekä kehittää omaishoitajaksi ryhtyvän henkilön valmiuksia, kehittää omaishoitajan osaamista omaishoitajana toimimisessa ja ylläpitää valmiuksia omaishoitosuhteen aikana.

Loimaalla valmennus järjestetään yhteistyössä omaishoitoyhdistyksen kanssa.

Tarvittaessa on järjestettävä omaishoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hänen hyvinvointiaan ja hoitotehtäväänsä tukevia sosiaali- ja terveystalveluja

Loimaalla omaishoitajalle järjestetään hyvinvointi- ja terveystarkastus vähintään 2 vuoden välein.

Omaishoitosopimuksen irtisanominen ja purkaminen (omaishoitolaki 9 §)

Jollei sopimuksessa ole muuta sovittu, Loimaan kaupunki voi irtisanoa omaishoitosopimuksen päättymään aikaisintaan irtisanomista seuraavan kahden ja omaishoitaja irtisanomista seuraavan yhden kuukauden kuluttua.

Jos sopimuksen jatkaminen vaarantaa hoidettavan tai omaishoitajan terveyden tai turvallisuuden, sopijapuolet voivat purkaa sopimuksen välittömästi.

Irtisanomisajasta riippumatta sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoito hoidettavan terveydentilan muutoksesta johtuen käy tarpeettomaksi; hoidettava sijoittuu pysyvästi tehostettuun asumispalveluun, laitoshoitoon tai hänen kotiuttamisensa sairaalasta, hoito-osastolta tai lyhytaikaishoitoon tarkoitettulta paikalta ei ole todennäköistä. Jos hoidettava kuolee, sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana kuolemantapaus sattui. Muutto toiselle paikkakunnalle, omaishoidontuki päättyy muuttopäivään.

Omaishoidontuen palkkioluokkien perusteet 65 vuotta täyttäneet

1. Palkkioluokka

Hoitopalkkio 415,17 euroa / kk

- *hoidettava tarvitsee runsasta ja toistuvaa hoitoa/valvontaa vuorokaudessa*
- *hoidettava tarvitsee apua ja ohjausta useamman kerran päivässä päivittäisissä toiminnoissa*
- *hoidettavalla on vaikeuksia liikkua yksin kodin ulkopuolella*
- *ilman omaishoitajan panostusta henkilöllä runsas muiden palvelujen tarve*

Ravatar- indeksi vähintään 2,40 FIM luokka 3-5

2. Palkkioluokka

Hoitopalkkio 596,77 euroa / kk

- *henkilöt, joiden hoidon sitovuus on pääsääntöisesti kokopäiväistä*
- *hoitotyö on fyysisesti ja/tai psyykkisesti raskasta*
- *hoidettava tarvitsee jatkuvaa hoitoa, hoivaa ja huolenpitoa*
- *hoidettava ei voi olla yksin kuin hyvin lyhyitä aikoja*
- *hoidettava tarvitsee hoitoa, hoivaa ja huolenpitoa myös yöllä*
- *ilman omaishoitajan panostusta hoidettava tarvitsisi runsaasti muita palveluja kaikkina vuorokauden aikoina tai tarvitsisi tehostettua palveluasumista*
- *Ravatar- indeksi 3,00-3.39 FIM luokka 2-3*

3. Palkkioluokka

Hoitopalkkio 724,36 euroa / kk

- *henkilöt, joiden hoitoon omaishoitaja on sidottu ympärivuorokautisesti*

- *sitovuustaso vastaa laitoshoidon tarvetta*
- *hoitotyö on fyysisesti ja/tai psyykkisesti erityisen raskasta ja sitovaa*
- *Ravatar- indeksi yli 3,40 FIM luokka 1*

Erityispalkkioluokka

Hoitopalkkio 828,14 euroa / kk

Tähän maksuluokkaan kuuluvat henkilöt, jotka tarvitsevat runsaasti hoitoa ja huolenpitoa ja hoitotyö on sitovaa ja vaativaa ympäri vuorokauden raskaan siirtymävaiheen aikana.

- *tuki myönnetään saattohoitovaiheessa tai hoidettavan toipuessa vakavasta sairaudesta, kun hoitaja jää pois työstä kokopäiväisesti hoitamaan hoidettavaa eikä saa muuta korvausta ansiotulon menetyksestä*
- *tuki voidaan edellä mainituissa tilanteissa myöntää, kun hoidon arvioidaan olevan lyhytaikaista ja sitä maksetaan enintään puolen vuoden ajalta*
- *aikuisilla Ravatar-indeksi vähintään 3,40 tai yli FIM luokka 1*